

Cussegl da vischnaunca 2021/2024

Protocol no. 31

Seduta dils 16-04-2024

PROTOCOL

**dalla seduta dil cussegl da vischnaunca,
mardis, ils 16 d'avrel 2024, allas 19³⁰ – 21¹⁰
Liug: stanza da seduta Cumiera el Center Fontauna**

President: Ignaz Venzin

Actuara: Ursina Murer-Fatzer

Presents:

a) Cussegl	Armin Berther Theres Burri Gadola Edgar Durschei Mario Flepp Larissa Fry Schuster Giusep Lozza Helga Probst-Linder	Silvia Bucheli-Caduff Adrian Deflorin Adrian Flepp Otmar Flepp Remo Huonder Armin Manetsch
------------	--	---

Perstgisa *Rafael Maissen*

b) Suprastonza comunala	René Epp Wendelin Jacomet Paul Flurin Schmidt	Clemens Berther Jris Lombris
----------------------------	---	---------------------------------

c) Direcziun comunala	Andri Hendry, canzlist Ervin Maissen, menader infrastruttura Simon Cathomen, selvicultur
--------------------------	--

d) Cumissiun da gestiun	Flavio Murer, president
----------------------------	-------------------------

e) Hosps	dus
----------	-----

Plaid d'avertura dil president

Ina gronda part da miu temps liber ei occupaus cun l'instrucziun digl'emprem agid tier cuors ed exerchezis. Quei entscheiva tier visetas en scoletta, workshops el pass da vacanzas, dis d'instrucziun tier jamnas da project dalla scola populara, cuors d'emprem agid da scolars dalla superiura e students dalla Claustra, cuors per fatschentas e cuors individuals tenor giavischs dils clients.

La damonda che setschenta meinsvart tiels cuors ei, sch'igl ei pli sempel da dar igl'emprem agid ad enzatgi enconuschent ni ad enzatgi nunenconuschent? La risposta ei spert dada – aschispert sco il gidonter ha ina relaziun emoziunala (*parents, confamiliars, enconuschents ed amitgs*) cul pazient, vegn quei pli grev. Las emoziuns san haver en quels cass in effect negativ. Da distinguer ei cheu clamein denter las emoziuns e l'empatia.

In original da Breil - ch'ei enconuschents per sia barba e siu fruntagl - ha manegiau inaga ell'antieriura uustria S. Clau a Rueun, aschispert che las vischnauncas da Breil, Vuorz ed Andiastr seigien fusiunadas, vegni il tgiet sil clutger baselgia da Vuorz demontaus. Quei ha leventau dabia emoziuns negativas. "Pandora" – ina figura ella mitologia greca – ha aviert sia scatla e deliberau denter auter era quellas emoziuns negativas e cativas. Il contract da fusiun ei vegnius tarmess dall'aua giu ils 20 da schaner 2012. Tschun onns pli tard han ils votants dallas treis vischnauncas approbau il contract da fusiun ch'ei ius en vigur igl'emprem da schaner 2018. Il tgiet ei aunc adina sin clutger baselgia a Vuorz.

Ei dat differents cass nua che fusiuns da vischnauncas han buca funcziunau pervia digl'uoppen dalla nova vischnaunca – sper il num dalla vischnaunca ei quei in grond simbol d'identitad.

Pia a quel ch'ei gartegia dad evocar e leventar las emoziuns – lez ha gudignau.

Quei havein era nus astgau realisar pliras gadas ils davos onns tier votaziuns ed elecziuns en nossa vischnaunca. La dumengia vargada havein nus giu ina lutga. Jeu supponel ch'igl ei eventualmein aschia ch'ils adversaris ed ils promoturs dils projects ein satisfatgs, cuntents ed han gudignau? Havein nus veramein piars il sensori per sentir il puls dalla populaziun e vester tgei ch'ei sensibel e tgei buca? Cheu sa mintgin da nus ch'ei en questa sala far ses patratgs e reflectar entgins cass ch'ei schabegiai el vargau. La divergenza denter suprastanza, cussegl e cuminanza da votants sto esser pli pintga. Aschia savein nus evitar che quels cass serepetan el futur. Parcadis, mirs e proprietad privata ein ina caussa sensibla e mintgaton schizun sontga. Igl intent da quellas lingias ei buca d'attaccar ni offender enzatgi – jeu sperel che jeu hai scret quellas lingias senza schar influenzar dallas emoziuns.

Mortoris

Dapi la davosa seduta dil cussegl da vischnaunca ha ei dau quater mortoris:

- Josefina Levy-Thomann, naschida ils 26 d'avrel 1927, morta ils 6 da mars 2024
- Werner Pfenninger, naschius ils 5 da november 1931, morts ils 25 da mars 2024
- Yvette Riesen-Osborne, naschida ils 13 d'october 1946, morta ils 30 da mars 2024
- Rita Lutz-Castelberg, naschida ils 16 d'october 1936, morta ils 11 d'avrel 2024

Naschientschas

Dapi nossa davosa seduta dil cussegl da vischnaunca ha ei dau ina naschientscha;

- David Portulez Monteiro, naschius ils 8 da mars 2024, feagl da Daniela Portulez Monteiro e Reto Pöhl

Tractandas:

1. Protocols 29 e 30-2021/2024
2. Pendicularas Mustér SA: Concessiun dil dretg dallas auas - 2. lecziun
(messadis 51- e 51.1-2021/2024)
3. Revisiun parziala dalla planisaziun locala: Zonas dil spazi d'aua Val Sogn Placi/Val da Cuoz
(messadi 52-2021/2024)
4. Ura da damondas (conform ad art. 44 dil regulativ da fatschentas)

Cussegl da vischnaunca Disentis/Mustér
Il president: L'actuara:

Ignaz Venzin

Ursina Murer-Fatzer

Cussegl da vischnaunca 2021/2024

Protocol no. 31

Seduta dils 16-04-2024

---

1. Protocols 29 e 30-2021/2024

Decisiun:

Ils protocols nr. 29 e 30 dallas sedutas dils 16 da fevrer e digl 1. da mars 2024 vegnan approvai unanimamein.

Cussegl da vischnaunca Disentis/Mustér
Il president: L'actuara:

Ignaz Venzin

Ursina Murer-Fatzer

Cussegl da vischnaunca 2021/2024

Protocol no. 31

Seduta dils 16-04-2024

---

2. Pendicularas Mustér SA: Concessiun dil dretg dallas auas - 2. lecziun (messadi 51-51.1-2021/2024)

Presentaziun

Suprastonza:

President communal René Epp:

Ei vegn cuort resumau las cumpletaziuns el messadi 51.1-2021/2024 tenor las discussiuns occurridas el cussegl digl 1. da mars 2024.

Sco menziunau el messadi ei la Corporaziun d'aua Spina da Vin promta da segidar cun aua ord il provediment d'aua public. L'indemnisaziun per quella retratga ei tenor tariffa pil consum d'aua sco tier las autras instituziuns. Per quei intent exista era ina cunvegna denter las pendicularas e la corporaziun d'aua (*datada dils 03-04-2019*). Per quels motivs ei igl art. 4 al. 2 vegnius stipulaus sco suonda:

"Allfällige Wasserbezüge von der Wasserkorporation Spina da Vin sind mit dieser vertraglich zu regeln, unabhängig davon, ob sie Teil der vorliegenden Konzession bilden oder nicht. Mit Blick auf ihren Versorgungsauftrag kann die Wasserkorporation den Wasserbezug einschränken".

Ovra Acletta

La suprastonza communal ha desistiu da perseguir vinavon il project "Ovra Acletta" muort che quell'ovra retscheiva neginas contribuziuns federalas. Tenor art. 26 dalla lescha d'energia survegnan ovras hidraulicas cun ina prestaziun da silmeins 1 MW contribuziuns. Quei ei buc il cass tier l'Ovra Acletta (*prestaziun en media dad 0.86 MW*).

En quei connex vegn aunc rendiu attent agl art. 18 dalla lescha cantunala davart il dretg dallas auas el cantun Grischun che descriva las resalvas a favur dallas vischnauncas en connex cun il provediment d'aua da beiber.

Cunvegna cun las Pendicularas

La vischnaunca ha pagau entochen oz 1.5 milliuns francs vid il project d'ennevar. La summa restonta da rodund miez milliuns francs croda cun l'entschatta dallas lavurs da construcziun vid ils indrezs d'ennevar la pista a val, probabel el decuors digl onn current. Tenor contractivas han ins fixau igl onn 2016 che persunas cun domicil da taglia a Mustér retscheivan la carta da sesiun per la reducziun da 50% dils prezis ordinaris pil territori da skis da Mustér. Plinavon era ei vegniu contrahau ina reducziun da 60% sin ils prezis ordinaris dallas tariffas dils territoris da skis Mustér-Andermatt-Sedrun (*igl onn 2016*). En il fratemp ei quei fatg semidaus ed ei vala la reducziun da 50% sin l'entira destinaziun da skis Mustér-Andermatt-Sedrun.

Ei suonda la deliberaziun en detagl.

Cussegl:

Igl ei impurtont d'orientar la populaziun davart las discussiuns ch'ei occurridas enteifer ils gremis. Cunzun eis ei da render attent che la vischnaunca ha da tut temps il dretg da restrenscher il consum d'aua.

President communal René Epp:

Pertuccont il diever e quantum resta la vischnaunca da tut temps en contact cun la Corporaziun d'aua Spina da Vin per segirar l'aua da beiber per la populaziun per cheutras saver evitar in seracass davart munconza d'aua da beiber.

Decisiun:

Sin fundament dallas ponderaziuns suranumnadas decida il cussegl da vischnaunca unanimamein;

- 1. d'approbar il contract da concessiun dil dretg dallas auas (Wasserrechtsverleihung) denter la vischnaunca Disentis/Mustér e las Penticularas Mustér SA;**
- 2. da suttametter sura conclus el senn dallas prescripziuns digl art. 32 al. f dalla constituziun communal a la votaziun all'urna.**

Cussegl da vischnaunca Disentis/Mustér
Il president: L'actuara:

Ignaz Venzin

Ursina Murer-Fatzer

Cussegl da vischnaunca 2021/2024

Protocol no. 31

Seduta dils 16-04-2024

---

3. Revisiun parziala dalla planisaziun locala: Zonas dil spazi d'aua Val Sogn Placi/Val da Cuoz (messadi 52-2021/2024)

Presentaziun

Suprastonza:

Gerau Clemens Berther:

Ei vegn cuort dau ina survesta davart la situaziun generala en connex cun las construcziuns dallas vias da meglieraziun sco era dil forestalesser cunzun en la Val da Cuoz e Val Sogn Placi. Il decuors da quels projects da vias ei pil mument bloccaus muort il fatg dallas zonas dil spazi d'aua. La definiziun dils spazis d'aua el cantun Grischun ei d'anflar ella lescha pil svilup dil territori (LPT). Loghens nua ch'ils spazis d'aua ein buca vegni reglai, ha il cantun relaschau prescripziuns transitorias tenor art. 108b al. 2 LPT. Las disposiziuns transitorias valan entochen ch'il spazi d'aua ei determinaus. Ils detagls ein d'anflar egl art. 37a LPT. Denter auter vegn menziunau leu la distanza minimala da 5 m dalla zona dil spazi d'aua. Dapi igl onn 2011 ei quella lescha federala per proteger las auas en vigur.

El rom dil plan da zonas vegn medemamein definiu da niev ils perimeters davart la zona dil spazi d'aua sco era las zonas da prighel. Las zonas da prighel ein vegnidadas definidas igl onn 2013 entras la cumissiun da prighel digl uffeci d'uaul e prighels dalla natira dil Grischun. Quei perimeter ei per las autoritads gia oz ligionts.

Negina discussiun ella debatta d'entrada. Ei suonda la deliberaziun en detagl

Cussegl:

Ei vegn constatau che las zonas da prighel ein aunc buc indicadas ella plattafuorma geosurselva.ch sco quei ch'ei vegn presentau els plans dad oz. Ein ils proprietaris pertuccai dalla midada gia vegni informai davart las midadas previdas ni succeda quei pass suenter la decisiun dil cussegl da vischnaunca?

Tenor publicaziun el Fegl official dalla Surselva ei vegniu dau la pusseivladad d'inoltrar giavischs resp. protestas en connex cun la zona dil spazi d'aua. La zona da prighel era da quei temps buca menziunada. Quei fatg caschuna segirefranc confusiuns ella populaziun. Cheu basegna ei in'orientaziun publica avon che suttametter la fatschenta alla votaziun all'urna.

Sforza il cantun da decider davart la zona dil spazi d'aua e davart la zona da prighel ni savessen ins prender la decisiun mo per la zona dil spazi d'aua sco igl ei vegniu titulau el messadi?

Gerau Clemens Berther:

Zona da prighel

Dapi igl onn 2013 valan las actualas zonas da prighel. Ils pertuccai che han in ni l'auter object/baghetg en zona cotschna (*serrada*), blaua ni melna vegnan quels fatgs tematisai enteifer la procedura d'ina damonda da baghegiar.

Igl ei indispensabel da buc integrar la zona da prighel en quella fatschenta. Sco gia menziunau ein dus projects bloccai, damai ch'igl ei entochen oz buca vegniu risguardau quei fatg.

Ei vegn supplicau da dar il plaid al menader infrastruttura.

Menader infrastructura Ervin Maissen:

En zona blava eisi pil pli pusseivel d'engrondir in baghetg resp. da baghegiar in baghetg niev. Ei vegn giudicau da cass tier cass sco era analisau la fuorma da prighel (*lavinas, aua*) e tenor situaziun pretendiu mesiras da protecziuns vid igl edificii. Mesiras da protecziun previdas en zonas melnas vegnan schizun sustenidas dil cantun.

Las zonas da prighel definidas igl onn 2013 entras la cumissiun da prighel ein buc indicadas el plan da zonas el GIS, denton ein quellas indicadas ella carta da prighel digl uffeci d'uaul e prighels dalla natira ch'ei era accessibla sin la plattafuorma dil GIS.

La carta da prighel ei in instrument ligiont era sche la zona ei aunc buca definida el plan da zonas. Tier mintga damonda da baghegiar han ins da consultar e risguardar quellas. In exempel ei cheu la correctura dil rempar ad Aletta en connex cun la damonda da baghegiar dil Catrina Resort. Avon ch'ins ha saviu conceder la lubientscha da baghegiar han ins stuiu far las adattaziuns prescettas e necessarias. La zona dil spazi d'aua ei cheutras ligiada cun la zona da prighel ed astga per negin prezi vegnir negligida.

Decisiun:

Sin fundament dallas ponderaziuns suranumnadas decida il cussegl da vischnaunca unanimamein;

- 1. d'approbar la revisiun parziala dalla planisaziun locala concernent la zona dil spazi d'aua Val Sogn Placi e dalla zona dil spazi d'aua Val da Cuoz sco era las zonas da prighel Val Sogn Placi e Val da Cuoz;**
- 2. d'approbar la revisiun parziala dil plan general d'avertura Val Sogn Placi e Val da Cuoz;**
- 3. da suttametter sura conclus 1 el senn dallas prescripziuns digl art. 11 al. 1 dalla lescha da baghegiar alla cuminonza da votantas e votants.**

Cussegl da vischnaunca Disentis/Mustér
Il president: L'actuara:

Ignaz Venzin

Ursina Murer-Fatzer

Cussegl da vischnaunca 2021/2024

Protocol no. 31

Seduta dils 27-03-2024

---

4. Ura da damondas (conform ad art. 44 dil regulativ da fatschentas)

Igl ei vegniu inoltrau treis damondas a scret da cusseglier Rafael Maissen.

Cussegliaer Rafael Maissen:

Igl 1. da mars 2024 ha ei dau in accident en la halla da reiver dil Center Fontauna. Tier quei tema haiel jeu entginas damondas:

- Co va ei cun il revider?
- Dat ei cheu consequenzas giuridicas per la vischnaunca?
- San ins optimar enzatgei per evitar tals accidents?

Gerau Clemens Berther:

Co va ei cun il revider?

Tier differents contacts cun la dunna dil disgraziu sunter igl accident ha ei giu num che quei tal hagi giu cletg el discletg. El vegni a duvra in liung temps da reconvalenza. Las blessuras hagian saviu vegnir operadas e reparadas.

Dat ei cheu consequenzas giuridicas per la vischnaunca?

Il Center Fontauna ha ni udiu dil pertuccau ni dalla polizia zatgei en quella direcziun. Il Center Fontauna ha suenter igl accident immediat analisau sch'igl ei da prender mesiras. Sin fundament da quella analisa eis ei stau clar ch'ei drova neginas adattaziuns e che la halla ei segira. Ils 22 da mars ei la fatschenta che ha construì las preits da reiver stada per l'emprema revisiun sil plaz (*sco planisau - ei ina controlla che ha adina liug in per meins suenter che las preits ein baghegiadas*) e controllau suenter tut las preits. Tier quella controlla ei tut stau en uorden. Igl accident ei capitaus perquei che la persuna ch'ei sedisgraziada ei buca setenida vid las reglas ch'ella ha giu suttascret sil formular. Tenor la polizia havein nus agiu endretg.

San ins optimar enzatgei per evitar tals accidents?

Reiver ei in sport dad ault risico. Quei ei per definiziun aschia. Accidents selaian buca evitar dil tuttatafag. Il Center Fontauna ha las medemas reglas sco autras hallas da reiver e fa tut il pusseivel che la halla ei tecnicamein segira. Dapli san ins buca far. Il sulet che nus havein fatg, ei da prender ord dil reglament dalla halla da reiver la passascha ch'igl ei strict scumandau da reiver senza suga en halla da reiver. Quella remarca ei supplementarmein vegnida exponida en dus loghens. Mintga revidra e revider suttascriba il formular da diever e conferma cheutras dad haver legiu e capiu las reglas sco era da setener vid quellas. Dapli san ins buca far en caussa. Medemamein havein nus en caffetteria installau in secund monitor che muossa permanentamein las cameras dalla halla da reiver e dil fitness. Cheutras han ins in ulteriur egl e controlla en quellas hallas. L'incumbenza dalla collaboratura ni dil collaboratur ei denton buca da mirar incuntin sin il finistrel e da surveglia tgei che cuora e passa. Mo ei po forsa gidar ch'ins dat pli savens in'egliada sissu. Ei resta ina halla da reiver buca surveglada. In'otra opziun ei buca pusseivla da finanziar. Cun il niev responsabel per la halla da reiver havein nus en nies team ina persuna dil fatg che tegn en egl la segirtad dall'infrastructura e cusseglia resp. fa las midadas ed adattaziuns necessarias. El ei savens en halla per far sias controllas, vesa ed auda era ils resuns da revidras e reviders e sa sch'ei fa basegns d'agir. Differentas collaboraturas han sezzas frequentau cuors da reiver e san aschia era tgei ch'ins fa en ina halla da reiver. Il Center Fontauna ha la pusseivladad - e vegn era a far diever da quella - da scumandar da nezegiar l'infrastructura sch'ina persuna cunterfa allas reglas.

Damondas che san vegnir rispundidas a moda sempl.

Cusseglieir Giusep Lozza:

Raveras

Dacuort han ils proprietaris da schischom da Raveras retschert in scriver. Igl ei previu da sparter Raveras en duas parts, numnadamein en ost e vest. Co vesa la procedura davart las contribuziuns dil perimeter uss ora?

Plazza dil canzlist

La piazza dil canzlist partent ei vegnida publicada. Han ins gia retschert resuns resp. annunzias?

Cusseglieir Armin Berther:

Sanadad

La tematica davart la problematica da salvament ed il provediment da sanadad en general ei omnipresenta ellas medias (*munconza da persunal*). Per quei intent ha il cussegl giu concediu in credit da frs. 50'000.--. Han las autoritads gia saviu instradar in pass per optimar la situaziun actuala?

Gerau Wendelin Jacomet:

Raveras

Per rispunder alla damonda "Raveras" vegn surdau il plaid al menader infrastruttura.

Menader infrastruttura Ervin Maissen:

Cun la midada previda da sparter Raveras en ost e vest resta la procentuala dall'interessenza privata sco publica tuttina. Cun quella sligiazion han ins vuliu tener quen allas protestas ch'eran vegnidas inoltradas l'emprema gada e definir pli clar il diever dils interessai vid ils tschancuns via. Sulettamein han ins priu ora la part amiez q.v.d la zona dils edifecis publics. Ils cuosts per quella part surpren la vischnaunca cumpleinamein.

President communal René Epp:

Sanadad

Differents sclariments e discuors occuoran en caussa. Sligiazions concretas san buc aunc vegnir presentadas. Ils frs. 50'000.-- restan reservai per quei intent.

Plazza dil canzlist

Il termin d'annunzia ei aunc entochen ils 25 d'avrel 2024. L'interessenza per la piazza ei dentuorn.

Gerava Jris Lombris:

Sanadad

Igl ei stau previu da collaborar cun il center da sanadad PUNTREIS (*staziun da miedi e 144*). Deplorablamein ha la Fundaziun Puntreis SA decidiu da buca perseguitar vinavon quei project, damai che la casa s'auda a treis vischnauncas e tuttas ston esser involvidas e prontas per ina midada en quella direcziun.

Communicaziuns

President communal René Epp:

Structuras - casa communal e gremis

Ils resultats generals en connex cun l'examinaziun davart las structuras communalas dall'interpresa Curia sco era il rapport dalla cumissiun da gestiun vegnan presentai en in dils dus proxims cussegls.

President dil cussegl da vischnaunca Ignaz Venzin:

Elecziuns gremis politics

Sco igl ei vegniu publicau el Fegl uffical dalla Surselva han las abdicaziuns dils funcziunaris en gremis politics da succeder entochen ils 24 da matg 2024 per mauns dalla suprastanza communal. Las persunas ch'inoltreschan negina abdicaziun vegnan automaticamein proponidas per la proxima perioda d'uffeci 2025/2029.

La proxima seduta dil cussegl da vischnaunca ha liug mesjamna, igl 1. da matg 2024.

Cussegl da vischnaunca Disentis/Mustér
Il president: L'actuara:

Ignaz Venzin

Ursina Murer-Fatzer

Disentis/Mustér, ils 17 d'avrel 2024